

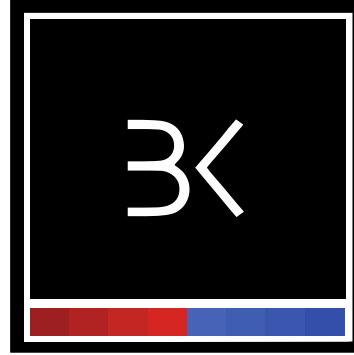
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

2 Ağustos / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

İsrail'in kanlı eylemleri suikastlerle devam ediyor!

- ❑ 7 Ekim Aksa Tufanı'nın ardından yaşanan gelişmeler, Gazze Savaşı'nın bölgeselleşme riskine dair pek çok yoruma ve spekülasyona neden oldu. İsrail'in terör mesaisi ve İran ile Hizbullah'ı savaşa çekmek için başvurduğu tüm girişimler, şu ana kadar daha geniş çaplı bir savaşın patlak vermesiyle sonuçlanmadı.
- ❑ Fakat 27 Temmuz tarihinde Golan Tepeleri'ndeki Mecde's-Şems'te yaşanan hadise, Gazze Savaşı'nda yeni bir aşamaya gelindiğine dair bazı işaretler taşıyor.
- ❑ Nitekim İsrail'in bunu fırsata çevirerek 12 saat arayla önce Hizbullah'ın üst düzey komutanlarından Fuad Şükür'u (Hac Muhsin) hedef alan bir hava saldırısıyla Beyrut'u vurması ve ardından İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan'ın yemin törenine katılmak için Tahran'da bulunan İsmail Heniyye'ye yönelik suikast saldırısında bulunması, bölgedeki ateşin yayılacağına dair kanaati besliyor.
- ❑ İsrail, propaganda süreci olumsuz bir yere evrilmesine rağmen, Gazze Savaşı'nı bölgeselleştirmek için bu saldırıyı önemli bir araca dönüştürdü. Her ne kadar Hizbullah'a karşı topyekün bir saldırı başlatacağı yorumları yapılsa da 2006 Savaşı'ndan çok daha güçlü bir Hizbullah ile baş etmesinin mümkün olmadığını farkında olan İsrail, kara operasyonu yerine Beyrut'a bir hava saldırısı yapmayı tercih etti. Hemen ardından ise Tahran'da benzer bir saldırıda bulunarak denklemi daha karmaşık hale getirmeyi hedefledi.

Hamas liderine suikastin perde arkası

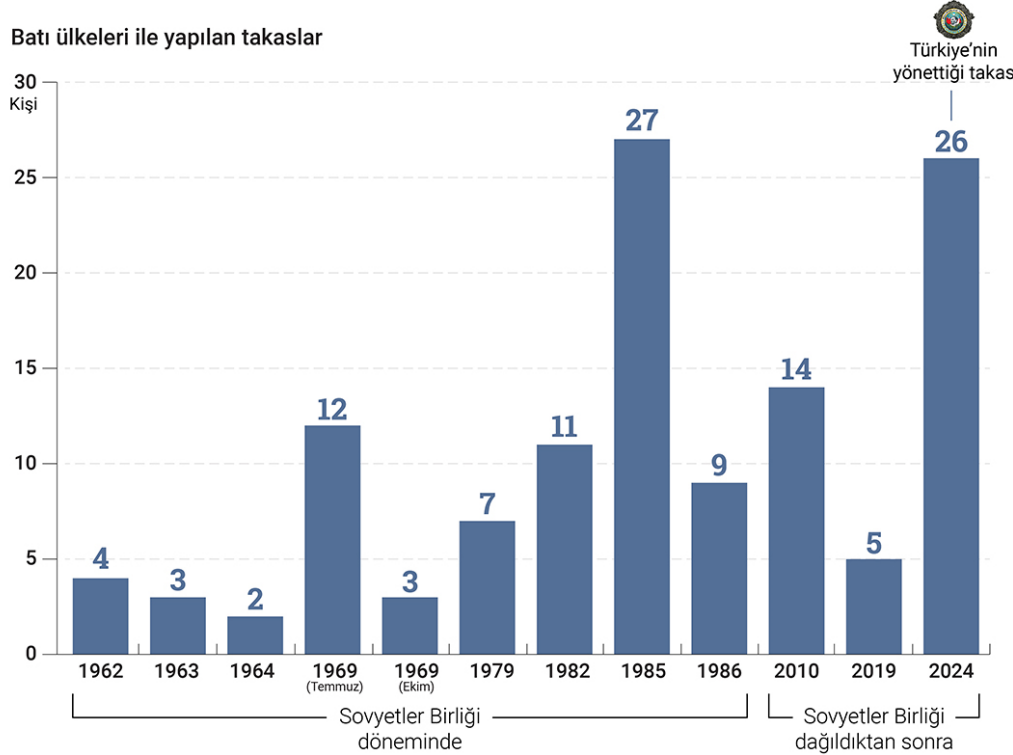
- ❑ Hamas'ın siyasi kanadının lideri olan Haniye'nin ömrünü Filistin davasına adadığı ve ateşkes için rehine takası da dahil anlaşma taraftarı olduğu biliniyordu.
- ❑ İsrail'in bu kişiyi hedef alması aynı zamanda suikastin İran'ın başkenti Tahran'da yapılması ise içerisinde farklı anlamlar barındırıyordu.
- ❑ Geçtiğimiz hafta Netanyahu'nun ABD Kongre'sinde yaptığı konuşmada İran'ı hedef almış, üniversitelerde ve dışarıda gösteri yapanlara da İran'ın kullanışlı aptalları olarak hakaret etmiş; buna rağmen defalarca sözü kesilerek alkış bombardımanına tutulmuştu.
- ❑ Kırk bin masum Filistinlinin ölümünden sorumlu ve milyonlarca kişiyi de yurdundan sürmüş bir seri katilin, ABD kongresinde bu denli takdir görmesiye bir kez daha Batı denilen güruhun aslında kendini merkeze alan hakları, «insan hakları» olarak, dünyaya nasıl pazarladığını gözler önüne sermişti.
- ❑ ABD piyonu terör devleti başı Netanyahu'nun buradan güç alarak, kanlı ellerini bu defa suikastlere yönlendirdiğini gördük.
- ❑ Hamas'tan yapılan açıklamada, Haniye'nin Tahran'daki konutuna İsrail tarafından Çarşamba sabahı güdümlü füzeyle yapılan saldırı sonucu öldüğü belirtildi.
- ❑ Diğer taraftan NYT ve WP gibi gazetelerde çok daha düşündürücü ancak makul iddialar var: Times'ın iddiasına göre, Haniye'nin ölümüne; İran'da kaldığı bilinen ve sıkı güvenlik önlemleri altında korunan bir komplekste saklanan patlayıcı bir cihaz neden oldu.
- ❑ Bu iddia eğer doğruysa Mayıs ayında İran Cumhurbaşkanı'nın helikopter kazasında da etkili olabileceği ihtimaliyle ülkenin içine çok sayıda Mossad unsurunun yerleşmiş olduğu savını da ortaya atacaktır.
- ❑ Bu durum da İsrail'in başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere dünya için ne denli tehlikeli bir terör ülkesi olduğu gerçeğini bir kez daha akıllara getirmektedir.

Haftanın grafiđi

Rusya, Türkiye'nin organizasyonu ile tarihinin en büyük takas operasyonunu yaptı

Ankara'da Milli İstihbarat Teşkilatının yönetiminde Rusya ile Batı ülkeleri arasında 7 farklı ülkenin cezaevinde bulunan toplam 26 kişinin yer aldığı son değişim, modern Rusya'nın en kapsamlı ve büyük takas operasyonu olarak tarihe geçti

Batı ülkeleri ile yapılan takaslar

02.08.2024

Türkiye'de, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) yönettiği, Moskova ile Batı arasındaki mahkum değişimi modern Rusya tarihinin en büyük takas operasyonu olarak kayıtlara geçti. (Grafik: Muhammed Ali Yiđit/AA)

Sıcak para uyarıları yurtdışından da geliyor

- ❑ Bank Of New York Mellon, Türk varlıklarına yabancı sermaye akışının aşırıya kaçmış olabileceği ve yatırımcıların muhtemelen tersine dönebilecek tuzakları göz ardı ettiği konusunda uyardı.
- ❑ Bloomberg News haberine göre, BNY Mellon Piyasalar ve Strateji Müdürü Bob Savage'a göre çok yüksek borçlanma maliyetleri ve jeopolitik gerilimler bu kalabalık döviz ticareti için önemli tehditler oluşturuyor.
- ❑ Savage, "Türkiye bir karmaşanın kavşağında. İran-İsrail çatışmasının daha da kötüleştiğini görebilirsiniz. Rusya-Ukrayna çatışmasının daha da kötüye gittiğini görebilirsiniz" dedi.
- ❑ "%50 faiz oranlarını sürdürebileceğinden emin değilim" diye konuşan Savage, "İnsanlar tahvilleri, hisse senetlerini ve para birimini uzun tutuyor" dedi.
- ❑ Savage, dördüncü çeyrekte ya da gelecek yılın başlarında tersine bir dönüş yaşanabileceğini ve girişlerin Mısır, Nijerya ve Arjantin gibi "karşı ağırlık" ekonomilerine yönelebileceğini söyledi. Savage, "İnsanlar politikalardan memnun ve doğru yolda ilerliyor, ancak tüm parayı hak ettiğinden emin değilim. Gevşemesine neden olacak sorunlar olduğunu kabul etmek gerek. Bu gerçek" dedi.
- ❑ Buna benzer bir yorum, FT'da 20 Temmuz tarihli bir makalede yer almıştı ve Türkiye'ye son dönemde uluslararası piyasalardan gelen sıcak paranın küresel ya da yerel bir şok durumunda hızla kaçabileceği uyarısında bulunuldu.
- ❑ "İşlemciler milyarlarca doları Türk lirasına yatırıyor" başlıklı analizde, fonların yüksek faizden etkilenip Türkiye'ye yöneldiğine dikkat çekilirken bu durumun ani bir piyasa değişimine karşı ülkeyi kırılgan hâle getirebileceğine işaret edildi.

Instagram'a erişim engeli

- ❑ 31 Temmuz günü İletişim Başkanı Fahrettin Altun sosyal medya platformu X hesabı üzerinden Hamas'ın Siyasi Büro Şefi İsmail Haniye'nin ölümü sonrası taziye mesajı yayımlamış ve Instagram'ın Haniye ile ilgili paylaşımları engellediğine dikkati çekerek, "Ayrıca, Haniye'nin şehadeti dolayısıyla insanların taziye mesajı yayınlamasını herhangi bir gerekçe göstermeden engelleyen sosyal medya platformu Instagram'ı da şiddetle kınıyorum. Bu çok açık ve net bir sansür girişimidir" ifadelerine yer vermişti.
- ❑ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), sabah saatlerinde Instagram'a erişim engelli getirdi.
- ❑ BTK'dan Instagram'a erişim engelinin katalog suçlara uymadığı gerekçesiyle getirildiği belirtildi. BTK'dan yapılan ilk açıklamada, "Katalog suçlara uymadığı gerekçesiyle kapatıldı" denildiği ifade edildi. Katalog suçlar; çocuğa karşı cinsel istismar, intihara sevk etme, Atatürk'e hakaret gibi içeriklerin çıkarılması noktasında zorluğu kapsıyor. Erişim engelinin kaldırılmasının Instagram'ın tutumuna bağlı olduğu akartıldı.
- ❑ Ardından Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, Instagram'a erişim engeline ilişkin açıklama yaptı. Uraloğlu, "Instagram'ı Katalog Suçlar çerçevesinde kendilerini uyardık. Ancak gerekli karşılığı bulmadığımız için de erişim engeli getirdik" dedi. Bakan Uraloğlu, Instagram'ın kurallara uyması halinde erişim yasağının kaldırılacağını açıklayarak şunları söyledi: "Hassasiyetlerimizi, kanunumuza uymayan tarafları yerine getirdikleri zaman biz de erişim engelini kaldıracağız.
- ❑ Instagram'ın kapatılmasının e-ticarette neden olacağı kaybın 1,9 milyar TL olduğu ifade edildi
- ❑ Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya platformu Instagram'ın kapatılması konusunda ana muhalefet lideri Özgür Özel: "Bir küresel bir de ulusal saçmalık yaşanıyor; Küresel saçmalık, Facebook'un sahibi olan kuruluşun Haniye ile ilgili paylaşımlara kısıtlama getirmesi. Ulusal saçmalık da bunu protesto etmek için Instagram'ın tamamen kapatılması" dedi.

Vergi paketi meclisten geçti

- ❑ Gelir İdaresi Başkanlığı'nın yaptığı taslak çalışma kamuoyuna duyurulduktan sonra, tepki çeken bazı düzenlemelerin seyreltilmesiyle TBMM gündemine sunulan vergi torbası Genel Kurul'da kabul edildi.
- ❑ İlk taslakta yer alan haberleştirilen ve ekonomi yönetimi tarafından yalanlanan bazı düzenlemeler, TBMM'nin yeniden açılacağı Ekim ayında farklı paketler halinde gündeme gelecek.
- ❑ Taslakta yer alıp, vergi paketine girmeyen düzenlemelerin başında borsa kazançlarının vergilendirilmesi geliyor. Buna ilişkin ilk haberler yapıldığında, borsa kazançlarının vergilendirilmesinin söz konusu olmayacağı kaydedilerek haberler yalanlanmıştı. Ancak Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, borsa kazançlarının vergilendirilmesi konusunun, daha sonra gelecek vergi paketlerinde yer alacağını, bazıları TV programları olmak üzere birkaç kez kamuya açık konuşmalarında dile getirdi.
- ❑ İkinci önemli konu ise belediyelerin SGK'ya olan prim borçlarının ödenmesiyle ilgili düzenleme. Bu konuda ilk taslakta 3 bin 200'ün üzerinde belediye ve buna bağlı şirketlerin SGK'ya borcu olduğunu ve bu borçların tutarının 55 milyar lira civarında olduğu duyurulmuştu.
- ❑ Görüşmeleri Genel Kurul'da tamamlanan vergi torbasında yer alan en düşük emekli maaşını 12 bin 500 liraya çıkararak madde 1 Temmuz'dan itibaren yürürlüğe girecek. Dolayısıyla maaşı tamamlanan emeklilerin farkları da 7 Ağustos tarihinde hesaplarına yatırılacak.
- ❑ Düzenleme ile ayrıca Küresel Asgari Kurumlar Vergisi, yurt içindeki şirketlere yönelik yüzde 10 oranında asgari kurumlar vergisi getirilirken, başta belge düzenine uyulmaması olmak üzere vergide özel usulsüzlük cezalarının artırılması yönünde düzenlemeler hayata geçirildi. Hâlen 150 lira olan yurt dışı çıkış harcını 500 liraya çıkararak pakette, başkasına ait POS cihazını ve IBAN'ı kullanan işletmelerle, bunları kullandıranlara da artırılmış cezalar uygulanması hükme bağlandı.

Likidite fazlalığı TCMB'nin önemli sorunu oldu

- ❑ Merkez Bankası sıkı para politikası uyguladığı, yabancı girişinin yaşandığı ve döviz rezervlerini güçlendirmeye çalıştığı bu son bir yılda sık sık TL likidite fazlası problemiyle karşı karşıya kaldı.
- ❑ Banka geçtiğimiz Para Politikası Kurulu toplantısının ardından likidite çekmek ve TL'yi özendirmek için altın ve döviz vererek TL alacağı swap ihalelerine başlayacağını duyurdu.
- ❑ Son günlerde artan likidite fazlası önceki gün itibariyle 318 milyar lirayı aştı, TLREF faizi ise yeniden yüzde 50'nin altında yüzde 47 seviyesine indi. TL mevduat faizleri ise 50 bin lira altı mevduata üç ay vadede yüzde 44 seviyelerinde.
- ❑ Öte yandan piyasada likidite fazlası devam ederken, Merkez Bankası (TCMB) yeni bir adım attı. Bloomberg HT'nin haberine göre, TCMB bankalara yolladığı yazı ile, ihtiyaç görülmesi durumunda 11.00-11.30 saatlerindeki Türk lirası depo ihalelerine ek olarak gün içinde Türk lirası depo ihaleleri açabileceğini bildirdi.

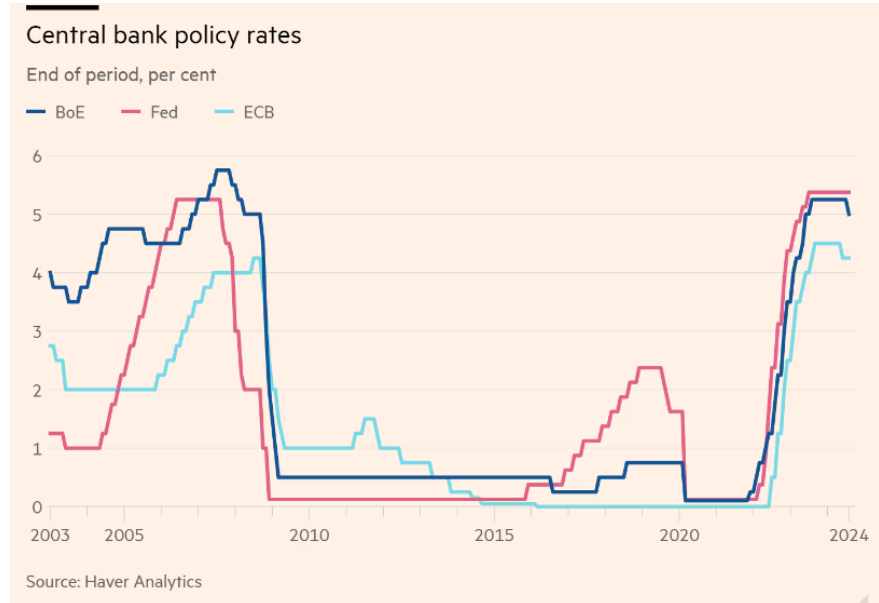

Yabancı girişi tahvilde artarken, kur korumalıya stopaj geldi

- ❑ Yabancı yatırımcıların devlet tahvillerine 19 Temmuz haftasında kesintiye uğrayan ilgisi geçen hafta artarak devam etti. Merkez Bankası verilerine göre yabancı yatırımcılar 26 Temmuz haftasında devlet iç borçlanma senetlerinde 1 milyar 360,5 milyon dolarlık net alım yaptı.
- ❑ Yabancıların geçen yıl haziranda yüzde 0,5’li seviyelere inerek tarihi en düşük seviyesine gerileyen toplam devlet tahvilleri stokundaki payı da geçen hafta itibariyle yüzde 8,75’e yükseldi. Merkez Bankası haftalık menkul kıymet verileri yayımlandı. Buna göre devlet tahvillerinde alıcı olan yabancı yatırımcı hisse senetlerinde ise satış yaptı.
- ❑ Son 5 haftada yabancı yatırımcı devlet tahvillerinde 2.3 milyar dolarlık alım gerçekleştirirken hisse senedinde 133.4 milyon dolarlık satışa imza attı. Yabancıların geçen hafta şirket borçlanma senetleri alımları net 5 milyon dolar seviyesinde gerçekleşti.
- ❑ Resmi Gazete’de yayımlanan karar ile kur korumalı mevduat (KKM) ve katılma hesapları için uygulanan stopaj oranları artırıldı. Kur korumalı mevduata vergi şirketlere tanınan vergi avantajının geçen ay sona ermesi ve ay ortasında KKM'nin sunabileceği en yüksek getirinin de azaltılmasının ardından dün ise yüzde 5 ile yüzde 7.5 arasında stopaj uygulanması getirildi.
- ❑ KKM stoku geçen hafta 49.7 milyar lira gerileyerek 1.83 trilyon liraya geriledi. Merkez Bankası para ve banka istatistiklerine göre ise yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı geçen hafta parite etkisinden arındırılmış olarak 771 milyon dolar artış gösterdi.

Merkez bankaları ayrıştı

- ❑ Haftaya küresel merkez bankalarının farklı tandanstaki kararları damga vurdu:
- ❑ Perşembe günü BoE, 2020'den bu yana ilk kez faiz oranlarını 25 baz puan düşürdü. Kredi maliyeti, geçen Ağustos'tan bu yana 16 yıllık zirve olan %5,25'teydi.
- ❑ Bir önceki gün Fed, oranları sabit tuttu ancak Eylül ayında ilk indirimini yaparak BoE ve Avrupa Merkez Bankası'na (haziran ayında oranları düşüren) katılabileceğinin sinyalini verdi.
- ❑ Çarşamba günü daha erken saatlerde BoJ ise 2007'den bu yana yalnızca ikinci kez faiz artışı yaparak, politika faizini yaklaşık %0,25'e yükseltmiş oldu.
- ❑ Gidişata bakıldığında ise Japonya hariç, indirim döngüsüyle uyum hızlanacak gibi gözüküyor. Bunun arkasındaki en önemli etken ise enflasyondaki düşüş: Gelişmiş ekonomilerdeki bileşik yıllık fiyat artışı, Ekim 2022'deki %7,9'dan yakın zamanda yaklaşık %3'e düştü.

ABD borsalarında «korku endeksi» yükselirken

- ❑ Cuma günü küresel hisse senedi satışları derinleşti ve Nasdaq bir düzeltmeye girdi. ABD'de işe alımlarda yaşanan sert yavaşlama, yarı iletken hisselerindeki sert düşüşten zaten sarsılmış olan hisse senedi piyasası üzerindeki baskıyı artırdı.
- ❑ Nasdaq Composite endeksi yüzde 2,3 düştü; bu da 11 Temmuz'daki tüm zamanların en yüksek seviyesinden bu yana yüzde 10'dan fazla kayıp yaşandığı anlamına geliyor.
- ❑ S&P 500 endeksi, Wall Street'in önceki günkü düşüşlerini sürdürmesiyle yüzde 2,3 düştü.
- ❑ ABD tahvil getirileri, yatırımcıların güvenli liman olarak Hazine tahvillerine yönelmesi ve Çarşamba günü faiz oranlarını sabit tutan Fed'in zayıflayan ekonomiye borçlanma maliyetlerinde hızlı kesintilerle yanıt vermek zorunda kalacağına bahse girmesiyle istihdam verilerinin ardından düştü.
- ❑ ABD borsalarındaki beklenen türbülans ölçen ve Wall Street'in "korku göstergesi" olarak bilinen Vix endeksi, Cuma günü 29,18 puana yükselerek, geçen yıl Mart ayında yaşanan ABD bölgesel bankacılık krizinden bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.
- ❑ Ekonomik yavaşlama endişeleri, daha küçük ABD hisse senetlerindeki son yükselişe aniden son verdi. Küçük sermayeli Russell 2000 endeksi Cuma günü üst üste ikinci gün yüzde 3'ten fazla düştü ve bir yıldan uzun süredir en kötü bir haftalık düşüşe doğru gidiyordu.
- ❑ Faiz oranlarında indirim ihtimali, son bir ayda küçük sermayeli şirketlere güçlü girişlere yol açmıştı. Zira daha küçük şirketler daha yüksek borç yüküne sahip olma eğiliminde oluyor ve dolayısıyla daha düşük faiz oranlarından orantısız şekilde faydalanıyorlar.
- ❑ Ancak, ralli faiz oranları ve ekonomik büyüme arasındaki hassas dengeye dayanıyordu. Fed faiz oranlarını, enflasyonun güvenli bir şekilde kontrol altında olmasından ziyade ekonomi sıkıntıda olduğu için düşürürse, bu şirket kârlarına yönelik bir tehdit sinyalidir.
- ❑ Özetle eylül ayında 50 bp lık bir indirim Fed'den beklenenler listesinin ilk sırasına yerleşmiş bulunuyor ancak artışıdaki gibi inişin de zorluklarla dolu olacağı aşikar.

Haftadan kalanlar

- ❑ Temmuz ayında ekonomik güven endeksinde yüzde 1,5 gerileme görülürken, alt endekslerde de karamsarlığın sürdüğü görüldü. Tüketici güveni yüzde 3,1 azalarak 75,9 oldu.
- ❑ Euro Bölgesi ekonomisi, ikinci çeyrekte önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,3 büyüme gösterdi.
- ❑ Fitch Türk bankalarını değerlendirdiği raporda, Türk bankalarının marj baskısı altında olduğunu belirtirken; "Varlık kalitesinde ılımlı bozulma var" şeklinde ifade etti.
- ❑ Turizm gelirleri 2024 yılının ikinci çeyreğinde, bir önceki yıla göre yüzde 11,8 artarak 14 milyar 875 milyon dolara yükseldi.
- ❑ Maliye, 9 büyükşehirdeki 707 kuyumcu dükkanına eş zamanlı denetim başlattı.
- ❑ Euro Bölgesi'nde Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Temmuz'da beklentilerin üzerinde yıllık bazda yüzde 2,6 arttı.
- ❑ Petrol, önce Hamas liderinin öldürülmesinin jeopolitik riskleri arttırmasıyla yükselip, ardından ABD'deki zayıf istihdam verisiyle düştü.
- ❑ Türkiye İSO İmalat Sektörü PMI, temmuz ayında 47,2 olarak, yeniden eşik değerin altında kaldı ve Kasım 2023'ten bu yana en düşük seviyeye indi.
- ❑ 1 Ağustos itibariyle konutlarda kullanılan doğalgaza yüzde 38 zam geldi.
- ❑ İTO'nun açıkladığı İstanbul'da perakende fiyatların artış hızı aylık bazda yükselirken, yıllık yavaşladı.
- ❑ Ticaret Bakanlığı'nın öncü verilerine göre Temmuz ayında ticaret açığı, yıllık bazda yüzde 42,3 düşüş ile 7,2 milyar dolara geriledi.
- ❑ İspanya Hava Kuvvetleri, F-5 uçaklarını Türk yapımı Hürjet ile değiştirmeyi planlıyor.
- ❑ Paris 2024 Olimpiyat Oyunları'nda milli boksör Esra Yıldız Kahraman, kadınlar 57 kg son 16 turunda Tunus'tan Khouloud Hlimi'yi 5-0 yenerek çeyrek finale yükseldi.
- ❑ Bir süredir kan kanseriyle mücadele eden Türk Tiyatrosu'nun usta isimlerinden Genco Erkal, 86 yaşında 31 Temmuz Çarşamba günü hayata gözlerini yumdu.
- ❑ Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Haniye için İstanbul'da kılınan cenaze namazı videosunu kaldıran Facebook, Başkanlığın hesabına 1 ay yayın yasağı getirdi.